

Наукова робота та міжнародна діяльність філологічного факультету

Науково-дослідна робота викладачів кафедр проводиться за кафедральними темами, згідно з фундаментальним спрямуванням. Зараз ми затверджуємо нову кафедральну тематику на наступний термін – 2021-2025 рр.

Науковці кафедр публікують свої праці в наукових журналах (закордонних та всеукраїнських), презентують власний доробок на міжнародних та всеукраїнських конференціях, у монографіях та навчально-методичних посібниках (**таблиця**).

№	Наукові публікації	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Всього
1.	Закордонні монографії	–	–	1	–	2	2	3	8
2.	Вітчизняні монографії	9	8	10	8	11	9	12	67
3.	Публікації в журналах, індексованих у базах даних Scopus і Web of Science	–	–	–	2	1	3	6	12
4.	Публікації у вітчизняних і закордонних журналах бази Copernicus	–	–	–	–	8	13	14	35
5.	Публікації у фахових закордонних періодичних виданнях	6	7	6	7	9	11	14	60
6.	Публікації у фахових вітчизняних періодичних виданнях	11	18	19	23	24	23	26	144
7.	Статті у збірниках наукових праць	65	68	62	70	74	76	83	498
8.	Навчальні посібники й підручники	3	4	3	4	4	5	6	29
9.	Матеріали закордонних конференцій	5	5	6	7	8	9	12	52
10.	Матеріали міжнародних українських конференцій	7	12	11	12	12	13	15	82
11.	Матеріали Всеукраїнських конференцій	5	4	6	7	9	9	11	51
11.	Публікації зі студентами	132	138	130	138	127	135	140	940

Аналізуючи дані по кількості публікацій, подані кафедрами, бачимо, що простежується тенденція до їхнього зростання в українських наукових періодичних виданнях, закордонних журналах, зокрема це стосується рейтингових журналів, включених до Scopus і Web of Science. Так, цього року таких публікацій уже є 12 (4 – на кафедрі сучасної української мови, 6 – на кафедрі історії та культури української мови, 1 – на кафедрі української літератури, 1 – на кафедрі зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології). Збільшилась до числа 35 кількість публікацій, які індексуються в Index Copernicus та фахових журналах категорії «Б».

Щодо наукової друкованої продукції, то тільки в цьому, 2020 році, опубліковано: одну монографію на кафедрі румунської та класичної філології; видано дві монографії на кафедрі української літератури; опубліковано 2 частини колективної закордонної монографії

на кафедрі історії та культури української мови. Приємно наголосити, що на кафедрі зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології було видано 7 монографій (!) та 6 розділів монографій. Особливу подяку висловлюю професору Рихлу Петру Васильовичу за проведену, можна сказати, титанічну працю над творчістю Пауля Целана (переклади, вступні статті, післямови, коментарі), що й вилилось, зрештою, у названих сім монографій. До речі, 23.11.2020 р. кафедра провела Міжнародний інтердисциплінарний онлайн-коловіум “Пауль Целан: 100”.

Кафедра сучасної української мови у жовтні 2020 провела масштабну онлайн-конференцію “Лінгвістичні дослідження чернівецьких науковців: постаті, напрями, проблеми”, присвячену 145-річчю з дня заснування Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, а кафедра історії та культури української мови – загальноуніверситетський онлайн-захід до Дня української мови та писемності, в якому активними учасниками були понад 60 студентів із різних (!) факультетів та 19 викладачів кафедри; викладачі кафедри були ще й учасниками регіональних теле- та радіопрограм, приурочених до цього дня; варто наголосити й на значній профорієнтаційній роботі кафедри, що важливо для майбутньої вступної кампанії.

На кафедрі журналістики виконується проєкт ЕРАЗМУС КА 2 «DESTIN», в рамках якого Розроблено ОПП «Журналістика та кросмедійність» / ОР бакалавр та ОПП «Журналістика та кросмедійність» / ОР магістр. Кафедра провела ряд всеукраїнських та регіональних онлайн дискусій, брала участь у міжнародних програмах, зокрема престижній програмі PROM (Академія ім. Яна Длугоша в Ченстохові, Польща), у програмі Модель Громадянського ТВ Німеччини та імплементація досвіду в українських медіа. Знаково, що кафедра розвиває ще й міжкафедральні зв'язки. 22.11.2019. працівники кафедри разом із колегами з кафедр радіотехніки та інформаційної безпеки, комп'ютерних наук інституту фізико-технічних та комп'ютерних наук ЧНУ, міжнародної інформації – факультету історії, політології та міжнародних відносин провели Круглий стіл, присвячений проблемам інформаційної безпеки в Чернівецькій області.

Сприяють розвитку наукової діяльності факультету і робота наукових центрів, зокрема: «Центр славістичних студій SLAVIA», «Центр порівняльної румунської філології ім. Григорія Бостана». Так, “Центр славістичних студій” у червні-жовтні 2020 р. було підтримано грантом Канцелярії прем'єр-міністра Польщі та отримано значну кількість нової навчальної літератури та комп'ютер. Продовжують діяти (правда, дистанційно) курси з інтенсивного вивчення польської мови на рівні B2.

У нових реаліях ми в 2020 році провели, були співорганізаторами або взяли участь у приблизно 15 конференціях (як всеукраїнських, так і міжнародних) на різних платформах.

Наукові здобутки (матеріали своїх досліджень) викладачі мають можливість публікувати у 2-х наукових виданнях факультету: «Питання літературознавства» (гол. ред. проф. О.В.Червінська), «Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія: Романо-слов'янська філологія» (співгол. ред. проф. Скаб М.С.) (до речі, включений у 10 наукових часописів, рекомендованих на затвердження Міністерству освіти Польщі як фахові). Наразі цих 2 журнали входять до переліку фахових видань України, а «Питання літературознавства» включено до більше 10-х різних наукометричних баз, зокрема сьогодні часопис вже має високу категорію «Б». До 2018 року видавався науковий часопис “Біблія і культура” (головним редактором був проф. А.Є.Нямцу). Крім роботи над власними виданнями, провідні науковці факультету є членами редколегій та рецензентами у вітчизняних і міжнародних наукових виданнях, зокрема включених до баз SCOPUS та Web of Science.

У 2016 році філологічний факультет пройшов ліцензування щодо підготовки фахівців III рівня вищої освіти (доктор філософії, 035 – Філологія), отримавши найбільшу в Україні кількість ліцензійних місць – 65 осіб, а зараз уже розпочато роботу з акредитації названого рівня підготовки фахівців.

Цьогоріч на факультеті продовжено набір в аспірантуру та докторантуру за всіма спеціальностями, крім румунської та класичної філології. Спільно з факультетом іноземних мов у 2017 році було розширено повноваження спеціалізованої вченої ради К 76.051.07 (новий шифр Д 76.051.07) з правом присудження наукового ступеня доктора філологічних наук зі

спеціальностей: 10.02.01 – українська мова, 10.02.04 – германські мови (роботу ради продовжено до червня наступного року). З 2015 р. до 2019 року функціонувала також спеціалізована вчена рада К 76.051.11 із правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук зі спеціальностей 10.01.01 – українська література та 10.01.06 – теорія літератури.

Плідна наукова праця аспірантів відзначена на державному рівні: колишній аспірант кафедри української літератури (тепер – кандидат філологічних наук) Гуцуляк М.В. у 2018 році мав стипендію Президента України. Аспірантка кафедри історії та культури української мови М.М.Федорюк у 2019 році захистила у Краківському педагогічному університеті (Краків, Польща) дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора гуманітарних наук, яку було нострифіковано нашим університетом у вересні 2020 року. У грудні 2020 р. заплановано захист дисертації М. Куліш “Авторська модель польського іронічного наративу (приклад Станіслава Дигата)” (спеціальність 10.01.06 – “Теорія літератури”; науковий керівник – проф. О.В.Червінська).

Науковці факультету є членами спеціалізованих вчених та експертних рад, що функціонують в інших ЗВО та департаментах МОН України, є членами комісій Інституту української мови НАН України, виступають опонентами як кандидатських, так і докторських дисертацій у ЗВО України та закордонних вишів; мають досвід роботи опонентами у таких нововведеннях, як разові захисти. Так, викладачі факультету 59 разів виступили опонентами докторських та кандидатських дисертацій (наприклад, тільки професорами кафедри сучасної української мови було опоновано 8 докторських дисертацій), професори кафедри історії та культури української мови двічі опонували здобувачам наукових ступенів у закордонних ЗВО.

Досить ефективною була робота з підготовки фахівців вищої категорії: маємо на увазі захисти кандидатських і докторських дисертацій. У період 2014-2020 рр. на кафедрі української літератури було захищено 14 кандидатських дисертацій; на кафедрі історії та культури української мови – 2 кандидатські та 2 докторські дисертації, а також нострифіковано закордонний диплом доктора гуманітарних наук, виданий у Польщі; на кафедрі сучасної української мови захищено 1 докторську та 6 кандидатських дисертацій; на кафедрі зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології захищено 6 кандидатських дисертацій; на кафедрі журналістики захищено 4 кандидатські дисертації; на кафедрі румунської та класичної філології нострифіковано закордонну кандидатську дисертацію, захищену в Румунії.

Загальна кількість захищених дисертацій складає: 32 кандидатські / доктора філософії; 3 докторські; нострифіковано 2 кандидатські дисертації (доктора гуманітарних наук).

Для підвищення професійного рівня професорсько-викладацького складу, проведення спільних наукових заходів, виконання грантових проєктів, ефективного обміну і стажування співробітників філологічний факультет має тісні наукові зв'язки з різними державними та закордонними вищими навчальними закладами, інститутами, науковими установами. Про співпрацю укладено близько десяти угод, за якими викладачі факультету можуть стажуватися в інших навчальних закладах, читати там лекції, публікувати свої наукові праці у визнаних у наукових колах виданнях.

Протягом 2014-2020 р.р. науковці та викладачі мали змогу проходити стажування у таких наукових установах та ЗВО України: Інститут української мови НАН України; Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України; Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка; Інститут народознавства НАН України (м. Львів); Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника; відділ загального мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України; Київський університет ім. Б. Грінченка; Київський національний лінгвістичний університет; Львівський національний університет ім. І. Франка; Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна; Буковинський державний медичний університет; Київська Богословська академія (проведення стажування для викладачів церковнослов'янської мови); Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка; Національний університет “Києво-Могилянська академія”.

Крім співпраці з українськими освітніми та науковими установами, університет упродовж 2014-2020 рр. продовжив тісні зв'язки з широким колом закордонних ЗВО та наукових установ, зокрема: Інститут східнослов'янської філології Ягеллонського університету; Люблінський католицький університет ім. Івана-Павла II (кафедри польської та слов'янської філології); Варшавський університет (факультет прикладної лінгвістики, кафедра україністики); Сучавський університет "Штефан чел Маре" (Румунія); (філософський факультет) Карлів університет; Інститут слов'янської філології Люблінського католицького університету; кафедра славістики Ясського університету; кафедра славістики Клузького університету; кафедра славістики Бухарестського університету; Асоціація славістів Румунії; Тартуський університет; (Інститут Гаррімана) Колумбійський університет; Віденський університет; Клагенфуртський університет; Педагогічний університет м. Людвігсбурга; Державний Молдовський університет імені Алеко Руссо м. Бельць; Державний Молдовський університет м. Кишинів.

Тісні зв'язки із закордонними партнерами забезпечили можливість за звітний період 2014-2020 рр. реалізувати та провести:

- 1) 7 літніх шкіл з української, румунської мови та літератури для студентів Варшавського, Ягеллонського, Бухарестського, Сучавського університетів, Східноєвропейської школи в Перемишлі; Всеукраїнську Літню школу для студентів-журналістів (за підтримки Університету м. Пассау);
- 2) стажування та практики студентів-філологів та журналістів в Інституті східнослов'янської філології Ягеллонського університету, на кафедрах журналістики Жешівського, Краківського педагогічного університетів та Академії Яна Длугоша в Ченстохові;
- 3) наукові стажування викладачів в Інституті славістики Польської академії наук; Регенсбурзькому університеті, Щецинському університеті, Жешовському університеті, Люблінському католицькому університеті;
- 4) наукові стажування викладачів та семестрове навчання студентів за програмою академічної мобільності „Erasmus+” в Католицькому університеті ім. Івана-Павла II; Щецинському університеті, Жешовському університеті;
- 5) відкриті лекції на факультеті провідних науковців із Інституту славістики Польської академії наук, Варшавського університету, Люблінського католицького університету.
- 6) програми прямої академічної мобільності з Ягеллонським університетом (8 магістрів факультету отримали подвійні дипломи); Поморською академією в Слупську (учасниками семестрового обміну були 20 студентів);
- 7) все частіше наших викладачів запрошують до читання лекцій на постійній основі у Варшавському університеті, Краківському педагогічному університеті (Польща), Сучавському університеті (Румунія), Пряшівському університеті (Словаччина).

Попри складну ситуацію, пов'язану з COVID-19, факультет продовжує (зрозуміло, дистанційно) наукові зв'язки з названими українськими та закордонними вищими навчальними закладами, роблячи домовленості про проведення та проводячи спільні наукові заходи, виконання грантових проєктів, ефективного обміну і стажування співробітників, публікації наукових праць у високореєтингових наукових виданнях.

У період 2014-2019 рр. на філологічному факультеті були реалізовані грантові проєкти за різними програмами: грант за фінансової підтримки ЄС «*Основи створення газетно-журнального контенту*» (з журналісткою «*SPIEGEL*»); грант ЄС «*Втеча та батьківщина: долі переселенців в історичних вимірах*»; міжнародний проєкт «*Meet Up*» (у партнерстві з Ostbayerische Technische Hochschule Amberg-Weiden, University of Applied Sciences (Університет Амберг-Вайден, Німеччина); проєкт «*Цифрові медіа в університетах України*» (за підтримки фонду «*Розвиток України*» у партнерстві з Могілянською школою журналістики НаУКМА); у партнерстві з чотирма українськими, трьома молдовськими ЗВО та з університетами Відня (Австрія) та Пассау (Німеччина) проводилась робота в міжнародному Темпус-проєкті «*Крос-медіа та якісна журналістика*».

На факультеті активізувалася участь у написанні та реалізації грантових проєктів за різними програмами (КА 2, NAWA, PROM): кафедра журналістики виконує (період

тривалості – 2020-2022 рр.) проєкт КА 2 під назвою “DESTIN”; двоє аспірантів та викладач у 2019-2020 рр. були на програмі PROM в Академії Яна Длугоша в Ченстохові та Люблінському католицькому університеті.

До науково-дослідної роботи впродовж 2014-2020 рр. залучалися студенти, які сьогодні беруть активну участь у 5-х студентських наукових гуртках, семінарах, товариствах. Крім гуртків, на факультеті ефективно працюють літературні студії, функціонує літературний клуб «Art Hunters Club». Під керівництвом викладачів за звітний період студентами підготовлено і було виголошено майже 940 доповідей на науковій конференції університету (з останніми матеріалами (2020 р.) можна ознайомитись на сайті факультету). Кращі зі студентів, спільно з керівниками, мають змогу презентувати свій науковий доробок також і на Всеукраїнських та Міжнародних конференціях, публікуватися у провідних наукових журналах. Викладачі також беруть активну участь у роботі Малої академії, де проводять конкурси наукових робіт і серед учнів старших класів.

Так, студентка третього курсу Олена Лисенко 13-16 листопада 2020 р. взяла участь (онлайн) у Міжнародній науковій конференції молодих українців і дослідників Східних слов'ян, організованій Кафедрою україністики Варшавського університету та отримала сертифікат участі за виголошену доповідь (інформація на сайті університету та факультету [http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/news&data\[5012\]\[id\]=13516](http://www.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/news&data[5012][id]=13516)).

Факультет був співорганізатором, разом із КНУ ім. Т.Шевченка та ЛНУ ім. І.Франка, створення першого українсько-хорватського академічного форуму (до речі, за участю послів Хорватії та України) 25 жовтня 2020 р., перша сесія якого відбулася 25 лютого 2021 року. Ми плануємо разом із нашими колегами із філософського факультету Загребського університету започаткувати ще одну програму подвійного дипломування з хорватськими українцями та славістами.

Наукова робота кафедр факультету вповні представлена на сайті філологічного факультету (<http://philology.chnu.edu.ua/>), до речі, прошу слідкувати за регулярним її оновленням.

Продовжуємо впроваджувати на факультеті нові інформаційні технології. Нами вперше досягнуто домовленості про надання доступу до локальних внутрішньоуніверситетських мереж та розширення покриття радіусу їхньої дії на філологічному факультеті, а відтак – забезпечення навчального процесу в змішаному (аудиторно-дистанційному) режимі за допомогою найновіших 8 точок доступу Ubiquiti UniFi UAP-AC-LITE.

Зрештою, визнанням доброго міжнародного іміджу філологічного факультету є присвоєння у вересні цього року звання “Почесного доктора ЧНУ” Голові Консорціуму Варшавського університету та українських університетів Яну Маліцькому за заслуги (в т.ч. перед нашим факультетом) – сприяння нашим магістрам в участі у програмі Польського уряду для молодих науковців).

Рекомендації щодо покращення наукової роботи та міжнародної діяльності у 2021 році

– З метою покращення якості наукової роботи студентів, аспірантів та викладачів на сайті факультету ми розпочали роботу над створенням спеціальної рубрики з питань академічної доброчесності АД (можна переглянути за посиланням: лінк ВИКЛАДАЧУ: Заходи з популяризації академічної доброчесності). А завідувачам кафедр рекомендуємо ввести до навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» тематичний розділ «Основи академічної доброчесності»; включати завдання для покращення навичок академічного письма й у інші курси, які прослуховують здобувачі освіти; включити інформацію про принципи забезпечення АД до програм підготовки аспірантів і докторантів; включити коротку інформацію про неприпустимість плагіату і можливі санкції за нього до методичних матеріалів з навчальних дисциплін. Доречним буде проведення серії тематичних семінарів (вебінарів), лекцій, презентацій, тренінгів із АД із запрошенням авторитетних фахівців.

– У зв'язку з приєднанням до нашого факультету кафедри філософії та культурології колишнього філософсько-теологічного факультету завершуємо створення веб-сторінки цієї

кафедри на нашому факультетському сайті (можна проглянути за посиланням: http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=4165).

– Вважаємо за доцільне наголосити на підвищенні кваліфікації викладачів у провідних ЗВО чи в науково-дослідних установах за профілем, а також у закладах вищої освіти зарубіжжя. Сьогодні таке стажування можна пройти дистанційно, домовившись із нашими ЗВО-партнерами.

– Спрямувати зусилля для участі у конкурсах МОНУ з метою отримання бюджетного фінансування на наукову діяльність.

– Активізувати роботу з підготовки та подачі грантових проєктів у рамках різноманітних програм (Erasmus+, Жан Моне, транскордонне співробітництво).

– Спрямувати зусилля співробітників факультету на збільшення частки публікацій у виданнях, що входять до наукометричних баз типу Web of Science та Scopus.

– Активніше залучати студентів до програм міжнародного академічного обміну (Direct Mobility) та програм подвійних дипломів. До речі, за цією програмою захистилися 6 наших магістрів. Захисти були проведені спільно із нашим партнером – Ягеллонським університетом 08-10 грудня 2020 р. онлайн.

– Необхідно також: посилити роботу з підготовки докторів наук на кафедрі румунської та класичної філології і кафедрі журналістики; для забезпечення спеціальності 014 «Середня освіта» розпочати роботу з підготовки кандидатів та докторів наук зі спеціальності 12.00.02 – «Теорія та методика навчання».